



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio practica ...

Institutiones Qvintvplicis Theologiæ - Positivæ videlicet, Asceticæ,
Polemicæ, Speculativæ, & Moralis complectens, Unà cum Appendice
Methodum compendiarium reformationis Ecclesiasticæ à Concilio
Tridentino factæ continente

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1679

Art. V. De Principio adjuvante actum moralem, seu de Gratia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48233](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48233)

tionem impellit, scilicet per caritatem; & ob facilitatem
servandi, ob quam onus leve, & jugum suave à Christo voca-
ta est; & ob ipsam denique efficaciam, quam habet ad homi-
nes justificandos.

VIII. Q. 8. *Quem fructum ex hac materia de prin-
cipiis dirigentibus haurire debeat Theologus?* Resp. duplicem
præcipuè. Primus est, ut, dum conscientiam velut Pæda-
gogum, qui ipsum dirigat, sibi datum à Deo fuisse confide-
nter diligenter & perfectè obsequatur, ne ejusdem assiduo-
rumque durorumque stimulos experiat, illudque olim S. Pau-
lus in act. 9. denuò audire cogatur: *Ego sum, quem tu
persequeris: durum est tibi contra stimulum calcitrare.* Se-
cundus est, ut dum sub Evangelica lege se creatum fuisse
non agnoscat beneficium; sua vissimùmque hoc jugum,
quod levissimum tantò alacrius suscipiat, feratque quan-
tum sibi per illius impositionem gratiam ac favorem
illud esse agnoscat, idèoque illud ad Naaman olim à
rege dictum l. 3. Reg. c. 5. sibi applicet: *Si rem grandem
dixisset Propheta (& Deus) certe facere debueras, quanto
magis, quia nunc dixit tibi &c.*

ARTICULUS V.

De principio adjuvante actum moralem,
seu de Gratia.

I. Q. 1. *Quid de Gratia potissimùm sciendum sit Theo-
logis?* Resp. quinque præcipuè. 1. Quid sit? 2. Quotuplex
sit? 3. Quæ sit necessitas illius. 4. Quæ causæ. 5. Qui-
bus effectus illius sint, de quibus in hoc articulo breviter
loquetur.

II. Q. 2. *Quid sit gratia?* Resp. esse donum ex di-
vina benevolentia profectum; vel, ut S. Thomas q. 110.
art. 1. definit, esse qualitatem, quâ anima ad consequendam
beatitudinem supernaturalem promoveretur.

III. Q. 3. *Quotuplex sit gratia?* Resp. omissis aliis
diversis divisionibus, potissimùm triplicem assignari à
Theologis. Prima est in gratiam *habitualem*, quæ est habi-
tus supernaturalis reddens verum Amicum & Filium adopti-
vum Dei, realitèrque justificans; & *actualem*, quæ est piâ
illu-

illuminatio seu alia quæcunque actio, quæ Deus homini ad propriam salutem consequendam excitat, & quantum ad se, promovet. Et hæc subdividitur iterum in *excitantem* seu *prævenientem*, quæ Deus hominem impellit ad bene operandum; & *adiuvantem* seu *cooperantem*. Deus juvat, & cooperatur ad actiones hominis. Secunda est in gratiam *gratum facientem*, & in gratiam *gratis dantem*, quæ primariò ad utilitatem aliorum ordinatur, cupitque præ se habere speciem à S. Thoma & S. Paulo afferuntur; aliz enim perfectionem cognitionis spectant, ut Fildes, sapientia scientiæ sermo: aliz ad doctrinæ confirmationem, utilitas sanitatis, operatio virtutum, discretio Spirituum: aliz ad pronunciandi facultatem, ut genera linguarum, & monumentum interpretatio. Tertia & celeberrima divisio est in gratiam *sufficientem*, cum qua quis posset quidem operari, sed nunquam operabitur; & *efficacem*, cum qua operari Deo per scientiam mediam prævisa infallibiliter consequetur; quæ proinde quia ex speciali affectu homini conferretur etiam speciale donum meritò censeri debet.

IV. Q. 4. *An & quomodo necessaria sit gratia ad salutem?* Resp. de hac sequentia ferè apud Catholicos Doctores certa esse. 1. Nec gratiam sanctificantem, nec illiusmodi donum aut virtutem supernaturalem posse sine speciali DEI auxilio obtineri. 2. Etsi possit homo absque speciali Dei gratia singulas veritates ex objectis sensibilibus cognoscere, aut bonum opus aliquod facere, Deumque legem omnia amare; non posse tamen hoc per longum tempus, & tempore gravis tentationis; neque omnes veritates sumptas cognoscere posse; eò quod natura per peccatum Adami sit adeò debilitata, & obscurata, ut non possit sine speciali auxilio difficultatem in eiusmodi exercitio longè occurrentem vincere. 3. Deum omnibus providere & conferre gratiam sufficientem, quatenus hæc nihil aliud sit, quam piam quandam illam illustrationem intellectus, & motionem voluntatis ad simplicem complacentiam operari, cum qua potest homo operari, abstrahendo, an sit, vel non sit operaturus. Nec obstat, & multi Ethnici non habent occasionem Fidei amplectendæ; nam Ethnici tales potest per aliquod tempus servare legem Dei, & sic efficere salutem.

per vel per internam inspirationem ipsis revelaret mysteria
 dei; vel certe ad eos Prædicatorem mitteret; cum juxta
 commune Theologorum effatum, facienti, quod in se est,
 Deus gratiam non depeget. 4. Licet cum gratia sufficien-
 ter homo possit vitare omnia peccata mortalia, non tamen
 vitare etiam omnia venialia collectivè accepta vitare pos-
 sine speciali auxilio Dei, uti passim S. Scriptura, Conci-
 lio, & SS. Patres docent; & vel ex ipso fomite & humanæ
 nature imbecillitate colligitur, quæ nec per gratiam qui-
 bus perfectè sanatur, atque adeo vitare non potest omnia
 peccata venialia ex subreptione patrari solita, ut S. Thomas
 asserit.

V. Q. 5. *Quanam sint cause gratia?* Resp. 1. cau-
 sam finalem nostræ justitiæ & gratiæ esse gloriam Dei, &
 vitam æternam, uti apertè Concilium Triden-
 tinum Sess. 6. c. 7. definit. Resp. 2. Causam efficientem
 principalem esse solum & unicum Deum, uti idem Conci-
 lium l. c. insinuat; instrumentalem verò esse tum ipsum
 Christum, quatenus per suam passionem & caritatem nobis
 hæc gratiam promeruit; tum Sacramenta, quæ eandem ex
 opere operato causant. Resp. 3. Causam materialem gra-
 tia (posito, quòd à caritate distincta sit) esse solam animam,
 quæ probabilius juxta S. Thomæ & aliorum opinionem
 dicitur ipsa gratia; ita tamen ut ad eandem in adultis per
 modum dispositionis motus aliquis liberi arbitrii, per quem
 ad Deum converteatur, & donum tale voluntariè acceptet,
 prærequiritur. Ejusmodi autem dispositiones juxta Conci-
 lium Tridentinum sunt actus fidei, Spei, timoris, caritatis,
 contritionis, & intentio Sacramentum Baptismi, vel Pœni-
 tentiæ recipiendi.

VI. Q. 6. *Quanam sint effectus gratia habitualis?* Re-
 spondetur præcipuè numerari. 1. Remissio peccati. 2. Adop-
 tio in Filium Dei. 3. Collatio juris ad vitam æternam.
 4. Vita & virtus merendi, quam actibus supernaturalibus
 merentur, si reliquæ conditiones ad meritum requisitæ etiam
 præsententur, videlicet status viæ, promissio Dei, supernaturalitas,
 libertas & honestas actus, & proportio inter meritum & præ-
 mium; his enim conditionibus positis de fide est, hominem
 mereri de condigno (id est, ut ob dignitatem ipsius operis, &

non ex liberalitate detur præcium respondens operi) non æternam, & primam gloriam, atque adeò etiam auxiliis inquisita ad illam promerendam; non tamen perinde principium meriti, finalem perseverantiam, aut bona temporalia; hæc enim de condigno eam mereri non posse, com- niter docent Theologi, licet bona temporalia eum de- gruo (id est, ita ut non quidem ob dignitatem operis debito, sed tamen ex congruitate quadam conferatur) mereri posse concedant.

VII. Q. 1. *An gratia Sanctificans ex natura sua eiat hominem gratum Deo, atque adeò nec per absolutam potentiam cum peccato mortali stare possit?* Resp. ita quæ- sentire Vasquezium, qui sententiam suam Concilio Tri- rino, & S. Thomæ conformiorem esse asserit; alios tamen communiùs contrarium docere, licet non negent, gratiam habere peculiarem quandam congruitatem & aptitudinem ad expellendum peccatum mortale.

VIII. Q. 8. *An homo sine speciali revelatione Deo certo & infallibiliter cognoscere possit se esse in gratia Dei?* 1. S. Thomas & cum eo omnes Theologi, neminem pos- cam habere certitudinem posse de tali veritate, cum & b. Scriptura passim, & SS. Patres sic sentiant; & Concilium Tri- dentinum Sess. 6. c. 9. id definiert, & nullum sufficiens me- vum; talis certitudinis assignari possit; cum nemo certus de- possit vel de Sacramento Baptismi à baptizante legitime ministrato; vel de actibus supernaturalibus ad gratiam, & amissit, recuperandam necessariis à se ritè elicitis. Resp. 2. Idem etiam de morali certitudine communiter cum S. Tho- ma negare, teste Tannero d. 6. q. 4. du. 5. n. 119. Theo- gòs contra Scotum, Vegam & nonnullos alios, eò quòd b. Scriptura, & Concilia absolutè asserant, nescire nos, an o- dio vel amore digni simus. Solummodo ergo concedunt Theologi, eò aliquos in virtutis studio progredi posse, licet formidare possint, se in statu gratiæ non esse, diffi- tamen ipsis sit ejusmodi formidinem concipere, atque ac- actualiter eam excludant. Resp. 3. de gratia ab alio- tenta posse certam & infallibilem notitiam haberi, si quæ- vera sit sententia docens ex una præmissa de fide, & a- evidenti conclusionem Theologicam & de fide haberi posse.

quod quilibet baptizans evidenter sciat, se legitime baptizasse infantem, & ex altera parte per fidem habeat, eos, qui legitime baptizantur, in gratia constitutos esse.

IX. Q. 9. *Quis fructus ex hac materia de gratia reponendus sit à Theologo?* Resp. triplicem præcipuè. Præcipuus est, ut illud S. Joannis 1. c. 3. in memoriam revocans; *Quæ, qualem caritatem dedit nobis Pater, ut Filii Dei nominemur & sumus*: agnoscat grato animo hoc beneficium, atque adeo gratiam non modò sollicitè conservare, sed etiam quotidianis augmentis tum per Sacramentorum frequentiam & legitimum usum; tum per actuum supernaturalium crebrum exercitium augere studeat. Secundus est, ut cum ex una parte animarum sibi curam commissam esse agnoscit; ex altera verò parte necessitatem gratiæ ad salutem animarum agnoscit, juxta Christi summi Pastoris exemplum, omnem conatum & laborem impendat, ut animas sibi commissas vel in statu gratiæ conservet, vel, si amiserint in eandem, reducat, sicque dicere olim cum Christo possit: *Pater, quos dedisti mihi, custodi mihi, & nemo ex iis perierit*, Jo. 17. Tertius est, ut, dum necessitatem gratiæ actualis ad actus supernaturales eliciendos, fructumque adeo in animarum salute faciendum agnoscit, hanc gratiam tum per assiduum orationis studium, tum per alia media constanter & devota efficaciter obtinere studeat, atque hunc in finem illud Christi saluberrimum monitum semper in mente habeat: *Ego sum vitis, vos palmites: qui manet in me, & ego in eo, hic profert fructum multum; quia sine me nihil potestis facere.*

CAPUT III.

DE MEDIIS AD FINEM VLTIMUM
OBTINENDVM NECESSARIIS
IN SPECIE.

Horum mediolorum nomine potissimum virtutes Superiores naturales intelliguntur, quæ quidem à S. Thoma & aliis Theologis rectè in Theologicas & Morales dividuntur, de quibus in hoc capite, quid Theologi Scholastici doceant, breviter indicandum erit; nam pleraque, quæ de iis dici possunt, à Theologis etiam moralibus explicantur.